

Uusi alku 36
Mark 9:43-49
Savonlinnan Tuomiokirkko, 13.4.2011

Kapernaumin katekismus jatkuu

Edellä olemme lukeneet siitä, kuinka Jeesus oli lähtenyt matkaan kohti Jerusalemiä ja siellä odottavaa kärsimystä ja kuolemaa. Matkalla hän kuitenkin pysähtyi opetuslapsineen vanhassa tukikohdassaan Kapernaumissa. Kotona hän kysyi opetuslapsiltaan, mistä he olivat matkan aikana jutelleet.

Opetuslapset olivat olleet häpeissään ja vaiti. He olivat matkalla keskustelleet siitä, kuka heistä oli korkeimmassa arvoasemassa Jeesuksen seuraajana.

Kapernaumin katekismus

Se antoi Jeesukselle aiheen opettaa siitä, miten hänen seuraajiensa tuli elää. Ei korkeata arvoa tavoitellen, vaan toisia palvellen.

Tähän yhteyteen Markus on teoksessaan lisännyt muitakin Jeesuksen opetuksia. Tuloksena on jakso, jota kommentaareissa on nimitetty ”Kapernaumin katekismukseksi”.

On tietysti aivan mahdollista, että Jeesus tosiaan piti nuo opetuspuheet tuossa tilanteessa. Ehkä luultavampaa on kuitenkin se, että Markus on tähän yhteyteen kerännyt muitakin suullisesta perimätiedosta saamiaan Jeesuksen opetuksia, joiden tapahtumapaikka saattoi alun perin olla jokin muukin.

Edellä Jeesus on Markuksen mukaan puhunut sitä, että on olemassa puolueettomia hyvän tahdon ihmisiä, joita ei tule pitää vihollisina, siitäkään huolimatta, että he eivät ole hänen seuraajiaan. Mutta sitten on olemassa sellaisiakin puolueettomilta vaikuttavia ihmisiä, jotka pyrkivät viettelemään häneen uskovia pois uskosta. Sellaista odottaa niin kova rangaistus, että olisi parempi, että hänelle laitettaisiin myllynkivi kaulaan ja hänet viskattaisiin mereen.

Sisäiset viettelykset – maailman luonnollisin asiako?

Tämän jälkeen ”Kapernaumin katekismus” siirtyy puhumaan Jeesuksen opetuslapsen sisäisistä viettelyksistä.

Jos kätesi viettelee sinua, hakkaa se pois. Onhan parempi, että käsipuolena pääset sisälle elämään, kuin että molemmat kädet tallella joudut helvettiin, sammumattomaan tuleen [missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”.] Jos jalkasi viettelee sinua, hakkaa se pois. Onhan parempi, että jalkapuolena pääset sisälle elämään, kuin että sinut molemmat jalat tallella heitetään helvettiin [missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”]. Ja jos silmäsi viettelee sinua, heitä se pois. Onhan parempi, että silmäpuolena pääset sisälle Jumalan valtakuntaan, kuin että sinut molemmat silmät tallella heitetään helvettiin, missä ”mato ei kuole eikä tuli sammu”. (Mark 9:43-48)

Halu ja himo väriin tekoihin ei tule vain ulkopuolelta. Jeesuksen seuraajan omassa itsessä, hänen jäsenissään ja aisteissaan ja järjessään ja sydämessään ne asuvat.

Tässä Jeesus opettaa siis ainakin sen, että seuraava nykymaailmassa yleinen opetus on täysin väärä: itsensä ja luonnollisten halujensa toteuttamisesta olisi tie hyvään elämään. Päinvastoin, luonnollisimmat ja parhaimmat osamme, kuten käsi, jalka ja silmä, voivat vietellä meitä pois uskosta ja Jumalan tahdon mukaisesta elämästä.

Niissä olevien halujen seuraaminen voi kyllä tuntua luontevalta ja ihmisyyteen kuuluvalta. Näinhän kävi jo ihmiskunnan ensimmäisessä lankeemuksessa:

Nainen näki nyt, että puun hedelmät olivat hyviä syödä ja että se oli kaunis katsella ja houkutteleva, koska se antoi ymmärrystä. Hän otti siitä hedelmän ja söi ja antoi myös miehelleen, joka oli hänen kanssansa, ja mieskin söi. (1 Moos 3:6)

Mutta silmän luonnolliselta tuntuvaan houkutuksen seuraaminen johti jumalasuhteen, luontosuhteen ja lähimmäissuhteen särkymiseen.

Helvetissä on tietoisuutta ja tuntemuksia

Jeesus opetti, että se johtaa myös helvettiin, ikuisen tuleen. On kyse Jumalasta luopumisesta, ja vailla Jumalaa ikuisuus on täysin toivoton, pätsi, jossa ”mato ei kuole eikä tuli sammu.”

Helvettiä kuvaileva lisäys ”missä mato ei kuole eikä tuli sammu”, on luotettavimpien käsikirjoitusten mukaan vain tekstin lopussa. Joissain käsikirjoituksissa se on tässä tekstikatkelmassa kolmeen kertaan. On ihan ymmärrettävää, että tekstiä käsin kopioitaessa joillekin kopisteille tuo karmea kuvaus helvetistä on vahingossa tullut mukaan moneen kertaan, on se sen verran sykähdyttävä.

Oli miten oli, jo se, että Jeesus kuvailee helvettiä tällä tavalla edes yhden kerran, jo sen pitäisi olla meille karmea varoitus siitä, että ikuisuuden kestävässä kadotuksessa on tuntemuksia.

Helvetti ei Jeesuksen mukaan ole ikään pelkkä ”tyhjiin raukeaminen”, jossa ihmisen tietoisuus lakkaa. Näinhän monet suomalaisetkin nykyteologit yrittävät täysin käsittämättömällä tavalla lohdutella itseään ja muita ja tehdä kristinuskosta muka sivistyneempää opettamalla, että helvetin kärsimyksiä ei ole olemassa. Jeesuksen mukaan helvetti on paikka, jossa ”itketään ja kiristellään hampaita” koska madot kalvavat ja tuli polttaa. Miten se voisi olla niin, jos kyseessä on tietoisuuden loppu ja tyhjiin raukeaminen.

Kannattaako meidän uskoa teologien spekulatioita vai Jeesuksen sanoja?

Kristillistä amputaatiotako?

Jeesus siis tahtoi sanoa Kapernaumin katekismuksessaan, että ihminen ei missään nimessä saa suostua kiusaukseen uskottelemalla itselleen, että suostuminen on hyvää ja luontaista, koska siihen houkuttelee luontainen ja terve ihmisruumis ja sen luontaiset ja terveet aistit. Niiden viettelystä ei pidä kuunnella, vaan ne pitää leikata pois ja heittää menemään eikä suostua houkuteltavaksi eroon Jumalasta ja lopulta helvettiin.

Onko meidän siis kirjaimellisesti leikeltävä jäseniä pois ja repäistävä silmä päästämme?

No ei varmaan. Sillä jos yhden silmän tai käden pätkäisee tunkiolle, niin jää vielä toinen mokoma jäljelle. Ja kun tuska on laantunut ja on päässyt kotiin sairaalasta (ja mielisairaalasta), niin yhä se toinen käsi tai toinen silmä voi viettellä ihan samalla tavalla.

Kyse on siis vertauksesta, jota ei ole tarkoitettu kirjaimellisesti noudatettavaksi. Meillä on oltava muut keinot viettelyksiä vastaan kuin jäsenien amputointi.

Ja sittenkin, kun lankeemus tapahtuu, niin ei siihenkään amputointi auta. Mikä sitten? No siihen auttaa katumus Jumalan edessä ja synnin rehellinen tunnustaminen hänelle. Sen jälkeen kannattaa meditoida Raamatun paikkoja, joissa Jumala lupaa puhdistuksen katuvalle. Tällainen on esim. 1 Johanneksen kirjeessä:

Jos me tunnustamme syntimme, niin Jumala, joka on uskollinen ja vanhurskas, antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta vääryydestä. Jo väitämme, ettemme ole syntiä tehneet, teemme hänestä valehtelijan eikä hänen sanansa ole meissä.

Rakkaat lapset! Kirjoitan tämän teille, jotta ette tekisi syntiä. Jos joku kuitenkin syntiä tekee, meillä on Isän luona puolustaja, joka on vanhurskas: Jeesus Kristus. Hän on meidän syntiemme sovittaja, eikä vain meidän vaan koko maailman. (1 Joh 1:9-2:2)

Kun tämän uskoo todeksi, silloin ihmisen henki jälleen virkoo Jumalan edessä ja hän saa hyvän omantunnon. Silloin hän jaksaa jälleen vastustaa jäsenissään ja aisteissaan asuvia himoja ja kiusauksia.

Osallisia jumalallisesta luonnosta

Ei kiusausten vastustaminen kuitenkaan voi olla omasta yrityksestä kiinni. Jumalan tahdon mukaiseen elämään on ihan muut keinot.

2 Pietarin kirjeessä sanotaan näin:

Koska hänen jumalallinen voimansa on lahjoittanut meille kaiken, mikä elämään ja jumalisuuteen tarvitaan, hänen tuntemisensa kautta, joka on kutsunut meidät kirkkautaan ja täydellisyydellään, joiden kautta hän on lahjoittanut meille kalliit ja mitä suurimmat lupaukset, että te niiden kautta tulisitte jumalallisesta luonnosta osallisiksi ja pelastuisitte siitä turmeluksesta, joka maailmassa himojen tähden vallitsee (2 Piet 1:3-4)

Himojen ja turmeluksen pakenemisessa on siis kyse Kristuksen sisäisestä tuntemisesta. Tie siihen ovat Jumalan lupaukset. Kun meditoimme hänen sanansa lupauksia Kristuksesta, ne vaikuttavat meissä niin, että ”tulemme osallisiksi jumalallisesta luonnosta”. Me jumalallistumme, emmekä enää lankea päistikkaa viettelyksiin, emme ainakaan aina.

Mutta miten käy, jos kristitty kiusauksessa ajattelee, että nämähän ovat minusta itsestäni, jäsenistäni ja aisteistani nousevia houkutuksia, eivät ne voi olla pahoja.

Silloin hän lankeaa niihin kuten Eeva, joka näki, ”että puun hedelmät olivat hyviä syödä ja että se oli kaunis katsella ja houkutteleva, koska se antoi ymmärrystä”.

Vielä pahempaa kuitenkin on, että silloin hän ei pysty katumaan, vaan kuvittelee, ettei lankeemuksessaan ole edes tehnyt syntiä, vaan ”maailman luonnollisimman asian”. Ja silloin hän, Johanneksen kirjeen mukaan ”tekee Jumalasta valehtelijan” eikä Jumala sana enää ole hänessä. Toisin sanoen, hän elää hengessään erossa Jumalasta.

Jos se tila saa jatkua elämän loppuun saakka vailla mielenmuutosta ja Jumalan armon löytämistä, silloin hänet heitetään helvettiin. Molemmat silmät, jalat ja kädet ovat kyllä tallella, mutta niistä ja niissä asuvista ”luonnollisista haluista” ei ole mitään hyötyä eikä iloa.

Ei käsiä jalkoja saa konkreettisesti ruveta amputoimaan. Mutta niissä oleviin Jumalan tahdon vastaisiin viettelyksiin on suhtauduttava kuin amputoitaviin syöpäpesäkkeisiin. Ei niin kuin hyviin ja ”maailman luonnollisimpiin asioihin”.

Mistä sitten näkee, mitkä jäsenissä ja aisteissa ja järjessä olevat halut ovat hyviä, mitkä taas Jumalan tahdon vastaisia? – No Raamatusta: kymmenestä käskystä, rakkauden kaksoiskäskystä. ja niiden lyhennelmästä, katekismuksesta.

Kiirastuliko?

Jokainen tullaan suolaamaan tulella. (Mark 9:49)

Tämän Jeesuksen sanan tulkitseminen on hankalahkoa. Mutta sen ainakin voi sanoa, että Jeesuksen mukaan pelastuminen ei kenellekään ole mikään helppo nakki, joka tulee kuin Manulle illallinen.

Kai hän tarkoittaa ”tulella suolaamisella” puhdistamista. Metallihan sulatetaan tulessa, jolloin sen voi puhdistaa kuonasta. Tästä jo profeetta Malakia ennusti:

Kuka voi kestää sen päivän, jolloin hän tulee, kuka voi kestää sen horjumatta, kun hän ilmestyy? Sillä hän on kuin ahjon hehku, hän puhdistaa kuin vahvin lipeä. Silloin Herra toimii kuin metallinsulattaja ja hopeankiillottaja. Hän puhdistaa leeviläiset, ja he tulevat puhtaiksi kuin kulta ja hopea, joista kuona on poltettu pois. (Mal 3:2-3)

Suola taas puhdistaa siinä mielessä, että se säilöö.

Ehkä Jeesuksen sanat tulella suolaamisesta voidaan tulkita myös sen valossa, mitä Paavali opettaa 1 Korinttilaiskirjeessä:

Perustus on jo laskettu, ja se on Jeesus Kristus. Muuta perustusta ei kukaan voi laskea. Rakennetaanpa tälle perustukselle kullasta, hopeasta, jalokivistä, puusta, heinistä tai oljista, aikanaan tulee ilmi, mitä kukin on saanut aikaan. Tuomiopäivä sen paljastaa: se päivä ilmestyy tulenliekissä ja tuli koettelee, millainen itse kunkin aikaansaannos on. Se, jonka rakennus kestää, saa palkan. Se taas, jonka rakennus palaa, kärsii vahingon. Itse hän tosin pelastuu, mutta kuin tulen läpi. (1 Kor 3:11-15)

”Tulella suolaamisessa” ei siis ole kyse ikuisesta helvetin tulesta, vaan tuomiopäivän kiirastulesta, jossa koetellaan myös ne, joiden elämän perustana on usko Jeesukseen Kristukseen. He pelastuvat armosta, Jeesuksen tähden, mutta silti heidätkin ”suolataan tulella”.

Olkoon teissä suola

”Tulella suolaamisesta” puhe johtuu Kapernaumin katekismuksessa pelkkään suolaan. (Yleensäkin evankeliumeissa on nähtävissä sellainen piirre, että niiden kirjoittajat ovat koonneet samaan tekstin osaan Jeesuksen sanoja sen perusteella, että niissä on jokin yhteinen iskusana; ehkä riippumatta siitä, onko Jeesus pitänyt nuo puheet samassa yhteydessä.)

Suola on tarpeellista. Mutta jos suola menettää suolaisuutensa, millä te sen suolaatte?
Olkoon teissä suola itsessänne ja eläkää sovussa toistenne kanssa. (Mark 9:50)

Näillä sanoilla, jotka päättävät ”Kapernaumin katekismuksen”, Jeesus palaa jälleen siihen aiheeseen, joka oli motivoinut häntä aloittamaan koko opetustuokion. Kysehän oli ollut siitä, että opetuslapset olivat matkalla kiistelleet siitä, kuka heistä oli suurin ja korkea-arvoisin Jeesuksen seuraaja.

Jeesus tahtoi sanoa, että sellaiset opetuslapset, jotka kiistelivät sellaisista asioista, kuin arvojärjestyksestään, ne olivat menettäneet tai ainakin menettämässä ”suolaisuutensa” eli ominaislaatunsa, oman olemuksensa Kristuksen omina. Mitä sellaisilla tekee? Millä heidät suolaa? Heidänhän pitäisi itsensä olla välineenä siihen, että maailma suolaantuu eli puhdistuu ja säilyy terveellisenä Kristuksen evankeliumin vaikuttaman uudistuksen kautta. Ja nyt he ovat itse löpsähtämässä siihen maailman menoon, jossa kilpaillaan, kuka on korkea-arvoisin!

Tätä meissä kaikissa Jeesuksen seuraajissa asuvaa taipumusta vastaan hän sanoi oppilailleen ja myös meille: ”Olkoon teissä suola itsessänne.” Muistakaa, miksi olette kristittyjä! Pitäkää huoli siitä, että teissä elää uskon ja minun sanojeni ja niiden vaikuttaman jumalayhteyden kautta rakkaus ja keskinäinen kunnioitus ja nöyryys ja palvelumieli. Silloin te elätte sovussa toistenne kanssa ettekä kiistele sellaisista joutavanpäiväisistä ja valtakunnan salaisuuden vastaisista asioista, kuten arvoasemasta.